

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 284/2021-10

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Martinom Babjakom, Kováčska 40, Košice, proti postupu Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 13 Co 29/2019 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 1. júna 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia, ktorému navrhuje prikázať konať vo veci vedenej pod sp. zn. 13 Co 29/2019 bez zbytočných prieťahov.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že po tom, čo bol sťažovateľ čiastočne úspešný v ním iniciovanom spore o ochranu osobnosti, bola vec na základe dovolania žalovanej strany sporu uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) vrátená prvoinštančnému súdu na ďalšie konanie z dôvodu nesprávneho postupu pri rozhodovaní o námietke zaujatosti sudcov Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“). Sťažovateľ toto uznesenie najvyššieho súdu napadol ústavnou sťažnosťou, ktorú ústavný súd odmietol uznesením č. k. II. ÚS 880/2016 z 13. decembra 2016. Sudkyňa [REDACTED] ako pôvodná členka II. senátu bola vylúčená z výkonu sudcovskej funkcie v predmetnom konaní a nahradil ju sudca [REDACTED].

3. Medzitým krajský súd uznesením č. k. 12 NcC 9/2015 zo 7. júla 2015 rozhodol, že zákonná sudkyňa okresného súdu [REDAKOVANÉ] nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania vo veci. Toto uznesenie napadla ústavnou sťažnosťou žalovaná strana sporu a rovnako i táto bola uznesením ústavného súdu č. k. II. ÚS 898/2015 zo 14. decembra 2016 odmietnutá (sudkyňa [REDAKOVANÉ] nebola v tomto prípade vylúčená z výkonu sudcovskej funkcie). Žalovaná napadla uznesenie ústavného súdu sťažnosťou podanou na Európskom súde pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) z dôvodu, že rozhodovania predmetnej veci sa zúčastnila sudkyňa [REDAKOVANÉ], priateľka sťažovateľa, a teda o jej ústavnej sťažnosti nerozhodoval nestranný súd.

4. Okresný súd následne opätovne rozhodol v merite veci čiastočne v prospech sťažovateľa. Z dôvodu podaných odvolaní bola vec 31. januára 2019 predložená krajskému súdu. Krajský súd uznesením č. k. 13 Co 29/2019 z 27. februára 2020 prerušil odvolacie konania do skončenia konania vedeného pred ESLP o sťažnosti žalovanej proti Slovenskej republike, proti ktorému sťažovateľ vzniesol námietky a požiadal o pokračovanie v odvolacom konaní. Krajský súd uznesením č. k. 13 Co 29/2019 zo 7. júla 2020 návrh sťažovateľa zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta nečinnosť krajského súdu, pokiaľ ide o podané odvolania. Rozhodnutie o prerušení odvolacieho konania vrátane odôvodnenia takéhoto postupu podrobuje kritike a považuje ho za ústavne neudržateľné. Dôvodí tým, že neexistuje právny titul pre vylúčenie členov odvolacieho senátu krajského súdu. Aj námietky zaujatosti proti zákonnej sudkyňi okresného súdu boli medzičasom právoplatne vyriešené, naposledy uznesením krajského súdu zo 7. júla 2015, ktoré bolo uznesením ústavného súdu zo 14. decembra 2016 vyhodnotené ako ústavne udržateľné. Práve uznesenie krajského súdu o nevyklúčení zákonnej sudkyne predstavuje právny titul a zároveň aj podnet, na základe ktorého táto sudkyňa vo veci konala a rozhodla rozsudkom, ktorý je napadnutý odvolaniami.

6. Sťažnosť žalovanej na ESLP sa týka rozhodnutia ústavného súdu zo 14. decembra 2016 a tvrdeného nedostatku nestrannosti členky senátu ústavného súdu, čo by malo podľa názoru žalovanej predstavovať porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru. Rozhodnutie ESLP o tejto sťažnosti však ani teoreticky nemôže riešiť otázku nestrannosti činnnej zákonnej sudkyne okresného súdu, eventuálne predsedníčky senátu krajského súdu.

7. Úvahu krajského súdu, podľa ktorej sa v konaní pred ESLP rieši otázka, ktorá môže mať význam pre rozhodnutie súdu v tom zmysle, či vo veci samej rozhodovala nestranná sudkyňa, považuje sťažovateľ iba za hypotézu o možnom a veľmi vzdialenom nepriamom dopade rozhodnutia ESLP na otázku nestrannosti zákonnej sudkyne okresného súdu či predsedníčky odvolacieho senátu krajského súdu. Rozhodnutím o prerušení konania tak dáva krajský súd prednosť neistým teoretickým úvahám súvisiacim so sťažnosťou žalovanej na ESLP pred právoplatnými a vykonateľnými právnymi titulmi o nevyklúčení sudkyň z konania a rozhodovania vo veci. Okrem toho to považuje sťažovateľ aj za prejav súdneho alibizmu, pretože krajský súd prerušil konanie pre účel, aby niekto iný riešil otázku nestrannosti zákonného sudcu, hoci túto otázku má vyriešiť sám (ide o jednu z odvolacích námietok, pozn.).

8. Právny názor krajského súdu, ktorým vyargumentoval prerušenie odvolacieho konania tak podľa názoru sťažovateľa vytvoril faktickú prekážku pre reálne a efektívne uplatnenie jeho práva na súdnu ochranu bez zbytočných prietáhov.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľa je namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým postupom krajského súdu v odvolacom konaní.

10. Argumentácia sťažovateľa sa sústreďuje takmer výlučne na dôvody, o ktoré krajský súd oprel svoje rozhodnutie o prerušení odvolacieho konania. Samotné uznesenie krajského súdu o prerušení konania však sťažovateľ nenapadol osobitnou ústavnou sťažnosťou, a preto ho ústavný súd nemohol podrobiť ústavnoprávnenému prieskumu, tak ako to *de facto* žiada sťažovateľ, ale zameral sa výlučne na jeho posúdenie v kontexte namietaného porušenia už označených práv, t. j. z toho hľadiska, či krajský súd prerušením konania spôsobil zbytočné prietahy.

11. Ústavný súd už stabilne judikuje, že účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právneho neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu, a že k vytvoreniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (II. ÚS 26/19, IV. ÚS 221/04). Avšak čl. 48 ods. 2 ústavy je potrebné vykladať aj v súvislosti s ostatnými článkami ústavy a je potrebné nazrieť aj do procesnoprávných noriem upravujúcich postup súdov v civilnom súdnom konaní.

12. V danom prípade je relevantný § 164 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), podľa ktorého ak súd neurobí iné vhodné opatrenia, môže konanie prerušiť, ak prebieha súdne alebo správne konanie, v ktorom sa rieši otázka, ktorá môže mať význam pre rozhodnutie súdu, alebo ak súd dal na také konanie podnet.

13. Civilný sporový poriadok teda počíta s „prietahom“ v konaní spočívajúcim v možnom prerušení konania, a to s cieľom vyriešenia otázky, ktorá môže mať význam pre rozhodnutie príslušného súdu. Takýto prietah, resp. odôvodnenú realizáciu takého fakultatívneho úkonu súdu podľa § 164 CSP, nemožno potom považovať za zbytočný, ale za zákonom predpokladaný a v prípade riadneho odôvodnenia jeho realizácie neporušujúci základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (II. ÚS 199/2019, II. ÚS 238/2020).

14. Príslušný súd si však pri fakultatívnom prerušení konania musí uvedomiť a najmä zvážiť, či prerušenie konania prispeje (alebo je dokonca predpokladom) k spravodlivému rozhodnutiu vo veci (t. j. k naplneniu dikcie čl. 46 ods. 1 ústavy) a tento dôvod prerušenia konania tak preváži nad záujmom na postupe bez zbytočných prietáhov, ktorý je rozhodnutím o prerušení konania dotknutý. Pri fakultatívnom prerušení konania (na rozdiel od obligatórneho podľa § 162 CSP) je to práve súd, ktorý vyvažuje jednotlivé záujmy stojace pri prerušení konania proti sebe – záujem na spravodlivom rozhodnutí veci a záujem na konaní bez zbytočných prietáhov. Vyváženie stretu

týchto záujmov v prospech záujmu na spravodlivom rozhodnutí veci pretavené do rozhodnutia o prerušení konania teda musí byť v prípade fakultatívneho prerušenia konania riadne zdôvodnené v odôvodnení rozhodnutia, ktorým sa konanie prerušuje.

15. Prevedené na skutkový a právny stav sťažovateľovej veci ústavný súd uvádza, že spis okresného súdu bol spolu s opravnými prostriedkami strán sporu predložený krajskému súdu 31. januára 2019 a ku dňu rozhodovania ústavného súdu o tejto ústavnej sťažnosti o nich krajský súd nerozhodol z dôvodu prerušenia konania, ku ktorému pristúpil po tom, čo zistil stav konania vedeného pred ESLP. Podľa jeho názoru sa v konaní pred ESLP rieši otázka, ktorá môže mať význam pre rozhodnutie súdu vo veci v tom zmysle, či vo veci samej rozhodovala vylúčená alebo nestranná sudkyňa. Poukázal na to, že ústavný súd v uznesení č. k. II. ÚS 898/2016 zo 14. decembra 2016 posudzoval rovnakú otázku, a to, či krajský súd nepochybil, ak [REDAKOVANÉ] nevyhlásil z prejednávania a rozhodovania veci, pričom žalovaná pred ESLP tvrdí, že aj členka senátu ústavného súdu bola zaujatá pre jej priateľský vzťah k sťažovateľovi. Krajský súd zohľadnil nielen to, že v prípade úspechu žalovanej bude musieť Slovenská republika prijať opatrenia na nápravu, ale i to, že sa tým s konečnou platnosťou vyriešia otázky dôvodnosti námietok zaujatosti vznášaných žalovanou v doterajšom priebehu sporu, ktorého dĺžka bola spôsobená predovšetkým opakovaným posudzovaním nestrannosti zákonnej sudkyne.

16. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd hodnotí prerušenie konania do skončenia konania vedeného ESLP pod č. 42149/17 vo veci Petříková proti Slovenskej republike, ktoré súvisí s vyriešením otázky nestrannosti sudcu ústavného súdu (a teda i zákonného sudcu konajúceho pred všeobecným súdom, ktorého ústavnosť ústavný súd v takomto zložení posudzoval) ako riadne odôvodnené, ústavne akceptovateľné a neporušujúce práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a na prejednanie veci v primeranej lehote. V okolnostiach danej veci môže mať súvisiace konanie pred ESLP význam pre rozhodnutie krajského súdu, a to tak v prípade úspechu žalovanej, ako aj v prípade jej neúspechu, keď bude môcť krajský súd pokračovať v odvolacom konaní a oprieť sa o závery ústavného súdu k otázke nestrannosti zákonného sudcu vyplývajúce z uznesenia napadnutého sťažnosťou pred ESLP.

17. Pokiaľ teda krajský súd napadnuté konanie prerušil, treba vychádzať z toho, že vykonal voľbu medzi viacerými do úvahy prichádzajúcimi procesnými postupmi evidentne s cieľom racionálne organizovať konanie v zmysle zásady procesnej ekonomie. Proti takejto voľbe krajského súdu nemožno mať v zásade námietky. Ústavný súd ju za daných okolností ani nemá dôvod spochybníť, keďže ide o procesný postup, ktorý je zákonom dovolený. Opačný záver ústavného súdu by mohol byť chápaný tak, že sa snaží spochybníť funkciu ESLP ako garanta práv priznaných ktorémukoľvek jednotlivcovi, mimovládnej organizácii alebo skupine osôb dohovorom, resp. jeho dodatkovými protokolmi. Záväzok, že vysoké zmluvné strany (t. j. členské štáty) nebudú žiadnym spôsobom brániť účinnému výkonu tohto práva, vyplýva priamo z čl. 34 dohovoru, preto v tomto štádiu konania ani nie je žiaduce, aby ústavný súd sám posudzoval opodstatnenosť, resp. závažnosť námietok žalovanej strany sporu, ktoré v súvislosti s uznesením ústavného súdu vznikli v sťažnosti predloženej ESLP.

18. Podstatné je i to, že prerušenie konania, kým nedôjde k odpadnutiu prekážky zákonom postupom predvídaným, znamená, že sa nemôžu v prerušenom konaní vykonávať žiadne procesné úkony smerujúce k odstráneniu právnej neistoty strán sporu (§ 165 CSP). Podľa konštantnej

judikatúry ústavný súd nečinnosť orgánu verejnej moci (v tomto prípade krajského súdu) v dôsledku existencie zákonnej prekážky jeho postupu, tak ako to je v danom prípade, neposudzuje ako zbytočné prietahy v konaní (napr. II. ÚS 3/00, I. ÚS 78/02, III. ÚS 42/02, IV. ÚS 280/04, ale aj III. ÚS 2/2016).

19. Na základe uvedených dôvodov ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako zjavne neopodstatnenú.

20. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. júla 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu